



รายงานการวิจัย

การศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์การสั่งใช้ยาสมุนไพรของ
แพทย์แผนปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี

The Study of Opinions and Experience of Physician on
Prescribing Herbal Medicine in Ubon Ratchathani Province

นางนัทที พ็ชรวานิช

นางนิตยา บุญทา

นายอารีย์ วัฒนรัตน์

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

พ.ศ. 2547

โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

ปีงบประมาณ 2546

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง	การศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์การสั่งใช้ยาสมุนไพรของแพทย์แผนปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี
คณะผู้วิจัย	
หัวหน้าโครงการ	นางนัทที พัชราวณิช, ภ.บ., Ph.D.
ผู้ร่วมวิจัย	นางนิตยา บุญทา, วทม. นายอารีย์ วัฒนรัตน์, ภ.บ., M.S. คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
โครงการนี้ได้รับทุนสนับสนุนจาก	เงินรายได้มหาวิทยาลัยอุบลราชธานีเพื่อการพัฒนาและสนับสนุนงานวิจัยงานส่งเสริมการวิจัยฯ สำนักงานอธิการบดี ปีงบประมาณ 2546 จำนวนเงิน 36,160.- บาท
ระยะเวลาทำงานวิจัย	11 เดือน
ศัพท์สำคัญ	ยาสมุนไพร, แพทย์, ความคิดเห็น, ประสบการณ์, อุบลราชธานี

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นและประสบการณ์การสั่งใช้ยาสมุนไพรของแพทย์แผนปัจจุบันในจังหวัดอุบลราชธานี การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงสำรวจโดยการส่งแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว (Cronbach's alpha coefficient 0.086) ทั้งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ในระหว่างเดือนกรกฎาคม-กันยายน 2546 กลุ่มประชากรศึกษาคือแพทย์แผนปัจจุบัน (รวมถึงแพทย์ฝึกหัด และนักศึกษาแพทย์) ที่ปฏิบัติงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข จังหวัดอุบลราชธานีในช่วงระยะเวลาดังกล่าว การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และการทดสอบ Chi-square

จากการศึกษามีผู้ตอบกลับแบบสอบถาม 193 คน (ร้อยละ 84.6 ของประชากรศึกษา) ส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 61.1) มีอายุระหว่าง 20-40 ปี (ร้อยละ 80.3) ปฏิบัติงานเป็นแพทย์เฉพาะทาง (ร้อยละ 44.6) ปฏิบัติงานหลังจบการศึกษาแล้วน้อยกว่า 10 ปี (ร้อยละ 81.3) และไม่เคยปฏิบัติงานในโรงพยาบาลที่มียาสมุนไพรมาก่อน (ร้อยละ 60.1)

ผลการศึกษาพบว่าแพทย์ส่วนใหญ่เห็นว่าการสั่งใช้ยาสมุนไพรเป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจและสังคมของชาติมากที่สุด (3.80) และเห็นด้วยมากกับนโยบายของรัฐบาล (3.71) ในการสนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าตัวยาสสมุนไพร การวางระบบการพัฒนาการผลิตและควบคุมคุณภาพ การจัดหลักสูตรเกี่ยวกับยาสมุนไพรไว้ในโรงเรียนแพทย์ ขณะที่การยอมรับต่อยาสสมุนไพรในด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัย และด้านคุณภาพอยู่ในระดับต่ำกว่า (3.20 และ

3.10 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเฉพาะประสบการณ์การสั่งจ่ายยาสมุนไพร พบว่าร้อยละ 49.2 ของผู้ตอบแบบสอบถามเคยสั่งใช้ยาสมุนไพรมาก่อน โดยยาที่จ่ายมากเป็นยาสมุนไพรเดี่ยวที่มีระบุในบัญชียาหลักแห่งชาติ โดยยาที่จ่ายมากที่สุดคือยาอมแก้ไอมะแว้ง เหตุผลหลักของแพทย์ที่ไม่สั่งจ่ายยาสมุนไพร คือไม่มั่นใจในสรรพคุณยา

เมื่อศึกษาความสัมพันธ์ของลักษณะทางประชากรกับความคิดเห็นของแพทย์ต่อการใช้ยาสมุนไพรในด้านต่างๆ และต่อประสบการณ์การสั่งใช้ยาสมุนไพร พบว่าลักษณะทางประชากรไม่มีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นโดยรวมทุกด้าน แต่เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า เพศมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความคิดเห็นด้านเศรษฐกิจและสังคม ($p < 0.0017$) อายุมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับความคิดเห็นด้านนโยบาย ($p < 0.019$) ด้านคุณภาพ ($p < 0.006$) และด้านเศรษฐกิจและสังคม ($p < 0.003$) ประสบการณ์การทำงานในโรงพยาบาลที่มียาสมุนไพร มีอิทธิพลต่อความเห็นด้านนโยบาย ($p < 0.000$) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ($p < 0.017$) ขณะที่พบว่า เพศ เป็นลักษณะทางประชากรเพียงตัวแปรเดียวที่มีอิทธิพลต่อการสั่งใช้ยาสมุนไพร

ABSTRACT

Title	The Study of Opinions and Experience of Physician on Prescribing Herbal Medicine in Ubon Ratchathani Province
Researchers	Nattee S. Pacharavanich, Ph.D Nittaya Boontha, M.S. Aree Wangmaneerat, M.S. Faculty of Pharmaceutical Sciences, Ubon Ratchathani University
Grant	The research was financially supported by Ubon Ratchathani University, Fiscal year 2003
Total Grant	36,160 Bahts
Study Time	11 month
Key words	Herbal medicine, Physician, Opinion, Experience, Ubon Ratchathani

The objective of this research is to study opinions and experience of physician on prescribing herbal medicine in Ubon Ratchathani province. It is a survey research conducted by distributing a valid questionnaire (Cronbach's alpha coefficient 0.086) to all physicians who work in the Ministry of Public Health (including medical student) in Ubon Ratchathani province during a period of July to September, 2003. Data was analyzed using descriptive statistic and Chi-square test. From the study, 193 questionnaires (84.6% of the population) were returned. Most of the participants were male (61.1%), age 20-40 years (80.3%), specialist (44.6%), graduated from medical school less than 10 years (81.3%), and had no working experience in hospital that provides herbal medicine to patient (60.1%). The results indicated that most of the subjects agree that prescribing herbal medicine benefits both economic and social of country at the highest score (3.80). Followed by an agreement on the national policies (3.71) to support a scientific study research, set up a standard for manufacturing and quality control, as well as to instruct topic related to herbal medicine in medical school. While the acceptant on efficacy and quality of herbal medicine was ranked in lower order (3.20 and 3.10, respectively). Study also shown that 49.2% of participants had experienced prescribing herbal medicine. Most of the prescribed products were classified in the national hospital formulary; most oftening cough remedies, and mostly prescribed individually. While 50.8% reported that they do not prescribe herbal medicine because of lack of confidence in medical efficacy. Additionally, relationship studies between demographic variables and opinions in whole shown that no correlation was found. However, when considering on each aspect, it was found that gender had a significant correlation with economy and society aspect (p 0.0017). Age has a significant correlation with policy aspect (p 0.019), quality aspect (0.006), and economy

society aspect (p 0.003). While working experience in hospital that provides herbal medicine had a significant correlation with policy aspect (0.000) and economy and society aspect (p 0.017). Nonetheless, the relationship studies between demographic variables and experienced on prescribing herbal medicine indicated that only gender revealed a strong correlation.